

Nota Weerstandsvermogen

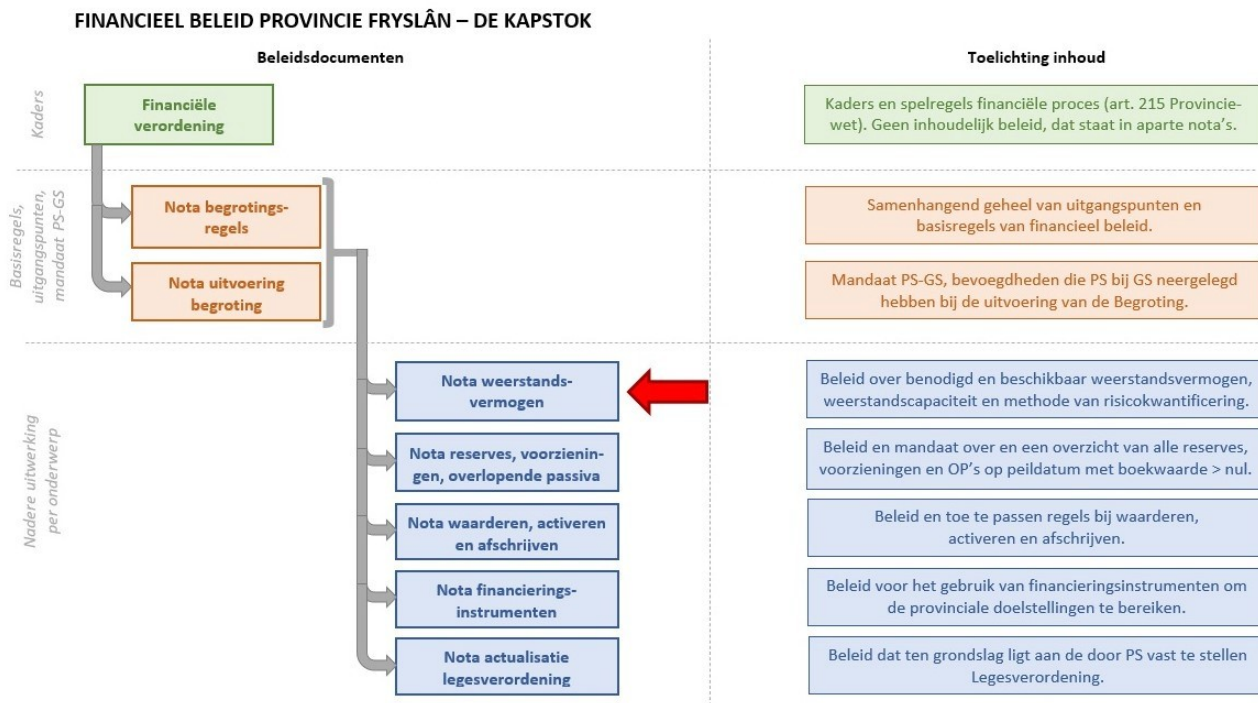
2022

Inhoud

1 Inleiding.....	3
2 Definitie weerstandsvermogen.....	4
3 Beschikbare weerstandscapaciteit.....	5
3.1 Algemene reserve.....	6
3.2 Bestemmingsreserves.....	6
3.3 Voorzieningen.....	7
3.4 Onbenutte belastingcapaciteit motorrijtuigen.....	8
3.5 Onbenutte belastingcapaciteit overige belastingen en leges.....	8
3.6 Nieuw beleidsruimte/begrotingsruimte.....	8
3.7 Efficiency bezuinigingen.....	9
3.8 Ombuigingen.....	9
4 Benodigde weerstandscapaciteit.....	10
4.1 Verwachte (financiële) impact van de aanwezige risico's.....	11
4.2 De inschatting van de kans dat een risico zich voordoet.....	11
4.3 Stresstest.....	11
5 Slotbepalingen rondom inzetten en aanvullen van weerstandscapaciteit.....	13
5.1 Inzet.....	13
5.2 Aanvullen.....	13
6 Relatie met paragraaf weerstandsvermogen.....	14

1 Inleiding

Het financieel beleid van de provincie is vastgelegd in de financiële verordening en een aantal onderliggende beleidsnota's, zoals hieronder schematisch is weergegeven.

Op 6 september 2017 is de laatste nota weerstandsvermogen door Provinciale Staten vastgesteld, deze nota is de actualisatie daarvan. De aanpassingen ten opzichte van de eerdere nota zijn in rood aangegeven.

Zoals in de financiële verordening is opgenomen wordt elke vier jaren gekeken of de vastgestelde nota's geactualiseerd moeten worden. Voor wat betreft deze nota is dat op een paar onderdelen van toepassing. Zo wordt de hoogte van de basisreserve opnieuw bepaald en wordt nader omschreven wanneer een juridisch risico meegenomen wordt in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen.

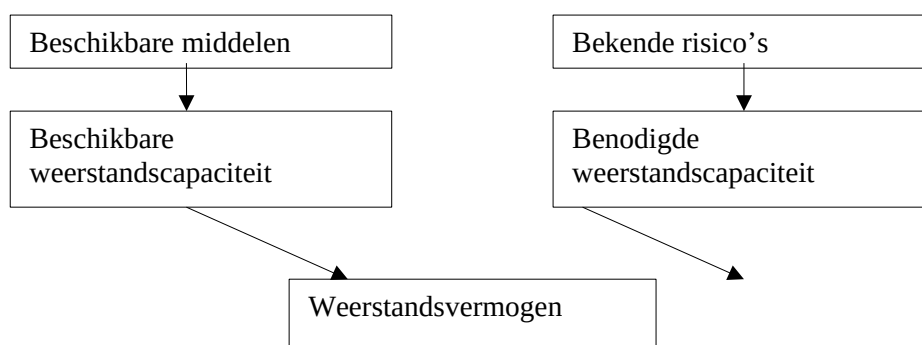
In deze nota wordt eerst kort toegelicht wat het zogenaamde weerstandsvermogen is en wat het beleid van de provincie is met betrekking tot het weerstandsvermogen (§ 2). Vervolgens wordt aangegeven wat het beleid van de provincie is met betrekking tot de beschikbare weerstandscapaciteit (§ 3) en benodigde weerstandscapaciteit inclusief een methode van risicokwantificering (§ 4). Gevolgd door enkele slotbepalingen die duidelijk maken wanneer de beschikbare weerstandscapaciteit moet worden aangevuld of afgeroomd (§ 5). Tevens wordt de relatie met de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting en jaarrekening gelegd (§ 6).

2 Definitie weerstandsvermogen

De term 'weerstandsvermogen' verwijst niet naar euro's, maar vertegenwoordigt een verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. **Het is een maatstaf om te beoordelen of de provincie in staat is om nadelige gevolgen van risico's op te vangen zonder dat daarbij de continuïteit in de uitvoering van taken in gevaar komt.**

De *beschikbare* weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om onverwachte substantiële kosten te dekken.

De *benodigde* weerstandscapaciteit¹ heeft betrekking op alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die gezamenlijk van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De term 'weerstandscapaciteit' verwijst wel naar euro's. Hoeveel euro's zijn benodigd versus hoeveel euro's zijn beschikbaar. Het verschil tussen deze beide is het weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen = beschikbare weerstandscapaciteit – benodigde weerstandscapaciteit

Er zijn geen wettelijke normen voor de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen. Gelet op de definitie van het weerstandsvermogen is het uitgangspunt dat de beschikbare weerstandscapaciteit minimaal gelijk moet zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen = beschikbare weerstandscapaciteit – benodigde weerstandscapaciteit ≥ 0

Veelal wordt het weerstandsvermogen als een verhoudingsgetal (ratio) aangeven, oftewel:

Ratio Weerstandsvermogen = $\frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}} = \geq 1$

In onderstaande waarderingstabel wordt de waardering van de berekende ratio aangegeven. Provinciale Staten hebben onze norm bepaald op niveau B en daarmee dus op ruim voldoende.

Waarderingstabel weerstandsvermogen¹

Waarderingcijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	Ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	Ruim onvoldoende

¹ Deze normeringssystematiek voor het weerstandsvermogen is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente.

3 Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is de optelsom van alle elementen uit de provinciefinanciën die daadwerkelijk kunnen worden ingezet om niet-begrote kosten te dekken.

De elementen uit de provinciefinanciën kunnen alleen tot de weerstandscapaciteit worden gerekend als:

- dit niet leidt tot een tekort in de begroting;
- hier niet al een bestemming aan is gegeven die niet kan worden gewijzigd, dan wel dat er reeds geplande uitgaven tegenover staan;
- hierdoor het bestaande beleid niet wordt aangetast.

Eén van de meest bekende posten is de algemene reserve. Er zijn echter meer mogelijkheden, zoals stille reserves, onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele beschikbare weerstandscapaciteit.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de mogelijke onderdelen van de weerstandscapaciteit. Hierbij is aangegeven in welke mate deze onderdelen ook binnen de provincie Fryslân tot de weerstandscapaciteit kunnen worden gerekend. In het vervolg van deze paragraaf wordt elk onderdeel apart toegelicht.

Type provincie financiën	Onderdeel weerstands capaciteit	Incidenteel/ structureel	Toelichting
<i>Balans</i>			
Algemene reserve - Basisreserve - Vrije aanwendbare reserve (VAR)	ja	incidenteel	De stand van het inzetbaar deel van de VAR wordt meegenomen conform de berekening in het financieel kader van de Planning & Control instrumenten.
Bestemmingsreserves	ja	incidenteel	Let wel: voor zover er nog geen beleidsverplichtingen zijn geformuleerd, een verplichting is aangegaan en/of voor zover de reserve niet is ingezet als dekking in de exploitatie
Stille reserves	nee	incidenteel	Stille reserves maken slechts deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit als het betreffende activum op korte termijn (binnen één jaar) verkoopbaar is én verkoop de taakuitoefening van de provincie niet aantast. De stille reserves worden bij voorbaat niet gekwantificeerd. Mocht de beschikbare weerstandscapaciteit niet toereikend zijn om de risico's op te vangen, dan worden de stille reserves wél betrokken om de afweging te maken of de beschikbare weerstandscapaciteit

Type provincie financiën	Onderdeel weerstands capaciteit	Incidenteel/ structureel	Toelichting
			moet worden aangevuld.
Voorzieningen	nee		Staan verplichtingen tegenover.
<u>Exploitatie</u>			
Onbenutte belastingcapaciteit motorrijtuigen	ja	structureel	Behoort tot de onbenutte inkomstenbronnen
Nieuwe beleidsgelden/begrotingsruimte	nee		Het begrotingssaldo maakt onderdeel uit van de VAR en wordt daarom niet nogmaals meegeteld.
Efficiency bezuinigingen ²	nee		Theoretisch kan dit meegeteld worden mits het bestaande beleid niet wordt aangetast, maar wij kiezen ervoor dit geen onderdeel te laten zijn van de capaciteit
Ombuigingen	nee		Hebben invloed op bestaand beleid

3.1 Algemene reserve

De reserves bestaan bij de provincie Fryslân uit een algemene reserve en bestemmingsreserves. De algemene reserve kent bij de provincie impliciet een nader onderscheid tussen een basisreserve en een vrij aanwendbare reserve (VAR).

De basisreserve is een onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit en dient daarmee als buffer voor het opvangen van financiële risico's die niet binnen de exploitatie zijn afgedekt. Hoe hoog deze basisreserve moet zijn hangt af van:

- overige onderdelen beschikbare weerstandscapaciteit
- benodigde weerstandscapaciteit

Naast deze twee factoren wordt de basisreserve als de *primaire* buffer beschouwd voor het opvangen van risico's welke kunnen leiden tot een negatief jaarresultaat die niet opgevangen zou kunnen worden door de VAR. Hiertoe behoren ook die risico's die zich vanuit de *reguliere* bedrijfsvoering kunnen voordoen. Een algemene risicobuffer van 2,5% van de totale exploitatie wordt hiervoor minimaal aangehouden.

De omvang van de exploitatie wordt op afgerond gemiddeld 400 miljoen euro bepaald (= gemiddelde van 5 jaren 2021-2025 opgenomen in begroting 2021 vóór mutaties reserves).

De algemene reserve heeft een minimale (basisreserve) omvang van afgerond 10 miljoen euro, zijnde 2,5% van de gemiddelde totale exploitatie voor mutaties reserves voor de jaren 2021-2025.

Het saldo van de VAR is het resultaat van de stand van de VAR aan het begin van het jaar, de begrote mutaties in de VAR en het verwachte begrotingssaldo in die jaren. Bij elk P&C instrument wordt, binnen het financieel kader, de stand van het inzetbaar deel van de VAR bepaald aan het einde van de meerjarenbegroting.

Het inzetbaar deel van de VAR, zoals berekend in het financieel kader bij elk planning & control instrument, is onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit.

3.2 Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn veelal al belast met toekomstige onttrekkingen aan de reserve ter dekking van de bijbehorende budgetten in de begroting. De omvang op transactiebasis laat het

² let wel het gaat hier alleen om eventueel toekomstige bezuinigingstaakstellingen. Al opgelegde taakstellingen tellen niet mee aangezien die al in de begroting zijn verwerkt.

bedrag zien na toekomstige vormingen en onttrekkingen aan de desbetreffende bestemmingsreserve.

De bestemmingsreserves ná verwerking van mutaties op deze reserves zijn onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Stille reserves

Stille reserves ontstaan doordat de marktwaarde van een activum hoger is dan het bedrag waarvoor het activum is gewaardeerd op de balans³.

Stille reserves kunnen slechts deel uitmaken van de beschikbare weerstandscapaciteit als het betreffend activum op korte termijn (binnen 1 jaar) verkoopbaar is en verkoop de taakuitoefening van de provincie niet aantast.

Er zijn verschillende soorten activa waarbij stille reserves kunnen voorkomen, dit zijn financiële en materiële vaste activa.

Bij de provincie zijn stille reserves, die deel uit kunnen maken van de weerstandscapaciteit, aanwezig op zowel de materiële activa als op de financiële activa. Het gaat in beginsel om een stille reserve op de dienstwoningen en op de deelnemingen.

Gelet op de aard van stille reserves worden deze bij voorbaat niet gekwantificeerd. Echter mocht de situatie zich voordoen dat de verhouding weerstandsvermogen onder de gestelde norm komt dan worden de stille reserves wél betrokken om de afweging te maken of de beschikbare weerstandscapaciteit moet worden aangevuld.

3.3 Voorzieningen

Voorzieningen behoren niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit.

Voorzieningen worden gevormd voor risico's die financieel te kwantificeren zijn en voor niet bestede middelen van derden met een specifiek bestedingsdoel, met uitzondering van niet bestede middelen van Europese en Nederlandse overheidslichamen. De middelen van Europese en Nederlandse overheidslichamen worden opgenomen onder de overlopende passiva.

De voorzieningen worden onderverdeeld in drie categorieën:

1. Voorziening voor bestaande risico's waarvan de omvang in redelijke mate is in te schatten (BBV art. 44 lid 1 a/b)
2. Egalisatievoorzieningen (BBV art. 44 lid 1 c)
3. Voorzieningen voor daartoe door anderen bestemde middelen (BBV art. 44 lid 2)

Een voorziening voor bestaande risico's wordt ingesteld wanneer het onderkende risico kwantificeerbaar is. In het geval dat het risico niet te kwantificeren is wordt deze opgenomen bij de berekening van het benodigde weerstandsvermogen in de paragraaf weerstandsvermogen (zie verder nota weerstandsvermogen).

Een egalisatievoorziening wordt ingesteld wanneer kosten in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de kosten zijn oorsprong mede vinden in het begrotingsjaar of in een voorgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Een voorziening voor daartoe door anderen bestemde middelen wordt ingesteld wanneer wij middelen ontvangen van **niet** Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel.

Het risico dat we afdekken met de voorziening zoals in de eerste categorie benoemd zal niet worden opgenomen als risico in de benodigde weerstandscapaciteit.

³ Stille reserves kunnen niet negatief zijn, het BBV staat niet toe dat de waardering van activa op de balans hoger is dan de werkelijke waarde.

3.4 Onbenutte belastingcapaciteit motorrijtuigen

De onbenutte belastingcapaciteit doelt op het verschil tussen de huidige inkomsten uit belastingen en de maximaal mogelijke inkomsten. Deze potentiële extra opbrengsten kunnen tot de weerstandscapaciteit gerekend worden.

Jaarlijks stelt het Rijk het maximaal toegestane niveau van de opcenten op de Motorrijtuigenbelasting vast. Dit wettelijke maximum gaat in op 1 januari van het volgende belastingjaar. Het verschil tussen het maximaal mogelijke tarief en het feitelijk door de provincie gehanteerde tarief voor de opcenten bepaalt de vrije of onbenutte belastingcapaciteit. Deze onbenutte belastingcapaciteit is structureel, immers ieder jaar doet deze potentiële opbrengst zich in beginsel voor. Dit in tegenstelling tot een reserve, deze is na eenmaal aanwending verdwenen.

De onbenutte belastingcapaciteit motorrijtuigen wordt structureel meegenomen in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit.

3.5 Onbenutte belastingcapaciteit overige belastingen en leges

Naast de opcenten op de Motorrijtuigenbelasting heft de provincie grondwaterbelasting en diverse overige leges. In de wet en de daarop gebaseerde Algemene Maatregel van Bestuur wordt nauwkeurig aangegeven waar de opbrengst van de heffing grondwaterbelasting aan mag worden besteed. Namelijk voor onderzoek dat verband houdt met grondwaterbeheer en activiteiten noodzakelijk om schade als gevolg van grondwaterwinning te kunnen onderzoeken, bepalen, vaststellen en uitbetalen. De overige leges die de provincie heft zijn beperkt in omvang en het beleid voor de tarieven is dat de belanghebbende betaalt, ofwel dat de kosten in rekening worden gebracht bij degene die belang heeft. Vanwege de beperking van de besteding van de opbrengsten uit grondwaterbelasting en de beperkte omvang van de overige leges waarvan de opbrengst de kosten in deze moeten opvangen wordt de onbenutte belastingcapaciteit niet meegenomen in de beschikbare weerstandscapaciteit.

De onbenutte belastingcapaciteit op de overige belastingen en leges wordt niet meegenomen in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit.

3.6 Nieuw beleidsruimte/begrotingsruimte

In de begrotingssystematiek van de provincie Fryslân wordt jaarlijks een afweging gemaakt van de begrotingsruimte ten behoeve van (nieuw)beleid. In deze afweging dient ook de benodigde weerstandscapaciteit te worden betrokken. De (meerjaren)begrotingsruimte, ook wel financieel kader genoemd, omvat de (vrije) financiële ruimte welke kan worden ingezet voor (nieuw)beleid. De nieuwe beleidsgelden worden voor de komende jaren middels het voorstel nieuw beleid ingevuld bij de begroting.

Deze middelen zouden in het geval van grote onverwachte financiële tegenvallers heroverwogen of getemporiseerd kunnen worden, zonder dat dit van invloed is op het bestaande beleid.

Echter de middelen welke al een label hebben gekregen ten behoeve van nieuw beleid beschouwen we als een politiek bestuurlijke verplichting en daarmee in beginsel niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit.

Heroverweging van het alsnog benutten van reeds gelabelde nieuwe beleidsgelden ten behoeve van het opvangen van risico's gebeurt alleen indien de ratio weerstandsvermogen onder de gestelde norm komt en/of er acuut middelen vrijgemaakt moeten worden voor het daadwerkelijk opvangen van risico's die zich voordoen.

Aangezien het jaarlijkse begrotingssaldo onderdeel uitmaakt van de bepaling van de VAR op enig moment, wordt dit onderdeel vooralsnog niet meegenomen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Middelen die zijn gelabeld ten behoeve van (nieuw)beleid zijn geen onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Heroverweging van het alsnog benutten van reeds gelabelde gelden voor (nieuw) beleid ten behoeve van het opvangen van risico's gebeurt alleen indien de ratio weerstandsvermogen onder de gestelde norm komt en/of acuut middelen vrijgemaakt moeten worden voor het daadwerkelijk opvangen van risico's die zich voordoen.

3.7 Efficiency bezuinigingen

Theoretisch kunnen mogelijke efficiencybezuinigingen tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend worden. Mits deze niet leiden tot aanpassingen op het takenpakket van de provincie, of van het kwaliteitsniveau van de uitvoering daarvan. Let wel het gaat hier om nieuwe bezuinigingen die nog niet in de begroting zijn opgenomen.

Aanvullende bezuinigingen (bovenop de bestaande) worden geacht invloed te hebben op het takenpakket van de provincie en worden daarom niet meegerekend als weerstandscapaciteit.

Aangezien bezuinigingen ten gunste komen van het begrotingssaldo en daarmee aan de VAR worden deze niet afzonderlijk meegeteld tot de beschikbare weerstandscapaciteit.

Efficiency bezuinigingen worden niet meegerekend tot de beschikbare weerstandscapaciteit.

3.8 Ombuigingen

Ombuigingen van bestaand beleid ten behoeve van nieuw beleid of anderszins wordt niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend. Immers een ombuiging van beleid tast hoe dan ook het huidige takenpakket aan en wordt derhalve niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend.

Ombuigingen worden niet meegerekend tot de beschikbare weerstandscapaciteit

4 Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is de optelsom van alle risico's waarvoor geen voorzieningen/maatregelen zijn getroffen en die **gezamenlijk** van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. **Een risico kent daarbij drie facetten: een gebeurtenis, een kans van optreden en de potentiële schade.**

Een risico wordt meegeteld wanneer deze meer bedraagt dan € 50.000⁴.

De risico's die relevant zijn voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit zijn die risico's die niet anderszins zijn te ondervangen. Hiertoe behoren **niet** de reguliere risico's ofwel de risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Het beleid van de provincie is er dan ook op gericht voor (reguliere) risico's die goed kwantificeerbaar zijn voorzieningen in de programma's/projecten te vormen via bijvoorbeeld een post onvoorzien in de projectraming. Wel blijft het risico bestaan dat de werkelijk uit te keren bedragen afwijken van de – op basis van ervaringscijfers – ingeschatte bedragen. Dit risico wordt in beginsel niet apart betrokken in de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit.

Vanuit bovenstaande kan worden afgeleid dat de risico's voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit (veelal) moeilijk zijn te kwantificeren. Echter om inzicht te hebben in het weerstandsvermogen van de provincie dienen de risico's wel gekwantificeerd te worden. In het vervolg van deze paragraaf zijn diverse uitgangspunten voor het bepalen van de omvang van de risico's opgenomen die leiden tot risicokwantificering. Hierbij moet wel bedacht worden dat het om een grove schatting gaat.

De risico's van de provincie zijn onder te verdelen in de volgende onderdelen:

- a. **Juridische risico's zoals opgenomen op vertrouwelijke lijst van risico's.**
Voor het opnemen van juridische risico's hanteren wij de volgende regel. Het betreft hier een risico dat zich voordoet op het moment dat de provincie vanwege een juridisch geschil is of dreigt te worden betrokken in een juridische procedure, zoals een gerechtelijke procedure of arbitrage. Het indienen van een schadeclaim of een verzoek om nadeelcompensatie wordt hiertoe ook gerekend. Daarbij dient er sprake te zijn van een gereede kans dat de provincie schade en/of kosten moet vergoeden omdat dit financiële risico niet reeds op andere wijze is afgedekt in bijvoorbeeld een projectbudget.
- b. **Risico bij verbonden partijen zoals opgenomen in de paragraaf verbonden partijen.**
- c. **Het sombere scenario van de stresstest die jaarlijks uitgevoerd wordt.**
Het doel van de stresstest is inzicht geven in de verwachte gevolgen van exogene (niet door de provincie beïnvloedbare) risico's op de financiële positie van de provincie.
- d. **Overige risico's zoals opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen.**

Het totaal overzicht wordt opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen bij zowel de begroting als jaarrekening.

Risico's kunnen ook positieve gevolgen hebben. Uit voorzichtigheidsprincipe worden deze bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit niet gesaldeerd met negatieve risico's.

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door:

- de verwachte (financiële) impact van de aanwezige risico's
- de kansinschatting dat een risico zich voordoet
- de mate waarin risico's al op een andere wijze zijn afgedekt

⁴ Gekozen is voor een herkenbaar grensbedrag dat binnen de provincie wordt gehanteerd (provinciaal aanbestedingsgrens bij **werken**)

4.1 Verwachte (financiële) impact van de aanwezige risico's

Bij het bepalen van de verwachte impact van risico's maken we onderscheid tussen risico's met incidentele gevolgen en risico's met structurele gevolgen.

De verwachte impact van risico's met structurele gevolgen is in principe oneindig, de gevolgen van het zich hebben voorgedaan van een risico komen immers jaarlijks terug. Overigens is dit wat anders dan risico's die zich ieder jaar opnieuw kunnen voordoen, dit zijn feitelijk structurele risico's en dat staat niet synoniem met structurele gevolgen van een risico. Het gaat dus in dit verband om risico's met structurele gevolgen. De benodigde weerstandscapaciteit hiervoor zou oneindig groot moeten zijn, immers de gevolgen zijn in principe oneindig maar dit is natuurlijk niet realistisch. Voor de bepaling van de verwachte impact van risico's met een structureel gevolg wordt een impact aangehouden van twee jaar. Binnen de reactietijd van twee jaar moet door middel van bijsturing en/of aanpassing van het beleid het risico geminimaliseerd kunnen worden dan wel opgevangen worden binnen de exploitatie.

Risico's met structurele gevolgen kwantificeren we op basis van de verwachte omvang van het risico op jaarbasis maal de factor twee.

4.2 De inschatting van de kans dat een risico zich voordoet

Bij de verwachte (financiële) impact van de risico's speelt naast incidentele en structurele gevolgen ook het feit of de impact zich kan laten vertalen in een minimum en maximum bedrag. Als deze situatie zich voordoet hanteren we het gemiddelde van de twee bedragen. Vaak is van een minimum of maximum echter geen sprake, maar is er sprake van een algemene financiële inschatting die leidt tot één bedrag.

Wanneer een risico zich laat vertalen in een minimum en maximum variant qua financiële impact wordt het gemiddelde gehanteerd.

De verwachte impact van de incidentele en structurele risico's wordt berekend door de netto⁵ verwachte omvang van een risico te vermenigvuldigen met de inschatting van de kans dat het risico zich zal voordoen.

Netto omvang risico maal kans = verwacht risico

Uiteraard ligt het niet voor de hand dat alle risico's zich tegelijkertijd voordoen. Het is daarom denkbaar om een waarschijnlijkheidsfactor toe te passen op de totale som van de gekwantificeerde risico's. Hiermee daalt de omvang van de risico's. Aangezien bij de bepaling van de omvang van een risico al rekening wordt gehouden met een waarschijnlijkheidspercentage (lees: inschatting van kans of risicopercentage) wordt afgezien van het afzonderlijk toepassen van een waarschijnlijkheidsfactor. Immers doordat de omvang van de risico's al behoorlijk naar beneden wordt bijgesteld door een risicopercentage te hanteren zou het een dubbele correctie betekenen. Stel een risico doet zich voor dan is de financiële impact niet het bedrag dat is gecorrigeerd met het risicopercentage maar 'gewoon' het volledige bedrag dat is gemoeid met het risico.

Er wordt geen waarschijnlijkheidsfactor toegepast op de totale som van verwachte risico's.

4.3 Stresstest

Jaarlijks voert de provincie een stresstest uit met daarbij 2 scenario's, namelijk een somber en een midden scenario.

⁵ met netto wordt bedoeld de bruto omvang minus de onderdelen die zijn afgedekt (bijvoorbeeld dmv een voorziening, bestemmingsreserve, beheersingsmaatregelen).

De uitkomst van het sombere scenario zal meegenomen worden in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

5 Slotbepalingen rondom inzetten en aanvullen van weerstandscapaciteit

De ratio weerstandsvermogen, en daarmee de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit, wordt twee keer per jaar expliciet bepaald, bij het opstellen van de begroting en bij de jaarrekening.

Bij het beleid ten aanzien van de beschikbare weerstandscapaciteit is van belang:

- **Inzet:** Wanneer doen we een beroep op de beschikbare weerstandscapaciteit?
- **Aanvullen:** Hoe zorgen we dat het weerstandsvermogen op peil blijft, hoe vullen we de beschikbare weerstandscapaciteit aan?

5.1 Inzet

Een beroep doen op de weerstandscapaciteit is niet de enige mogelijkheid om de gevolgen van de risico's op te vangen wanneer dekking binnen het programma/project niet mogelijk is. Steeds moet de afweging worden gemaakt tussen een beroep doen op de beschikbare weerstandscapaciteit en andere maatregelen, zoals efficiency bezuinigingen, bijstelling van het bestaande beleid waaronder heroverweging vastgesteld nieuw beleid.

De ratio weerstandsvermogen is een maatstaf voor de mate waarin de provincie in staat is om tegenvallers op te vangen, zonder dat noodgedwongen het beleid aangepast hoeft te worden. Het bestaan van het weerstandsvermogen sluit de mogelijkheid tot bezuinigingen en aanpassing van beleid niet uit, het scheidt alleen de mogelijkheid tot kiezen.

Nadat de afweging gemaakt is, zoals hierboven beschreven en de weerstandscapaciteit moet worden aangewend, wordt de volgende volgorde toegepast ten behoeve van de aanwending:

1. algemene reserve → vrij aanwendbaar gedeelte (VAR)
2. bestemmingsreserves
3. onbenutte belastingcapaciteit
4. stille reserves
5. algemene reserve → basisreserve

5.2 Aanvullen

Er zijn twee situaties waarin het nodig kan zijn om de beschikbare weerstandscapaciteit aan te vullen:

- als een beroep is gedaan op de weerstandscapaciteit en daarmee de algemene reserve (basisreserve) is gedaald onder het minimumniveau en/of het weerstandsvermogen onder de gestelde norm is gekomen
- als de risico's zijn toegenomen en daarmee het weerstandsvermogen onder de gestelde norm is gekomen

Als een beroep wordt gedaan op de weerstandscapaciteit dat leidt tot een weerstandsvermogen onder de gestelde norm moet besluitvorming hierover gepaard gaan met besluitvorming over concrete maatregelen die het weerstandsvermogen binnen afzienbare tijd (enkele jaren) weer op niveau zullen brengen.

Gelet op de aard van stille reserves worden deze bij voorbaat niet gekwantificeerd. Echter mocht de situatie zich voordoen dat de verhouding weerstandsvermogen onder de gestelde norm komt dan worden de stille reserves wél betrokken om de afweging te maken of de beschikbare weerstandscapaciteit moet worden aangevuld.

Bij besluitvorming over (nieuwe) grote projecten en/of (nieuwe) structurele taken moet op basis van een risicoanalyse aangegeven worden wat de effecten zijn voor de benodigde weerstandscapaciteit en welke maatregelen hiervoor getroffen worden.

6 Relatie met paragraaf weerstandsvermogen

Rapportage over de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit vindt plaats bij de Begroting en Jaarrekening. Risico's die op basis van de wet openbaarheid van bestuur (art. 10) een vertrouwelijk karakter hebben (bijvoorbeeld doordat zij vertrouwelijke bedrijfsgegevens van derden betreffen, of doordat publicatie de financiële belangen van de provincie zou schaden) worden niet gedetailleerd opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen (maar via vertrouwelijke weg aan de Staten ter informatie voorgelegd). Het risico wat hiermee gemoeid is wordt wel meegenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risico's die politiek gevoelig zijn maar qua financiële impact niet materieel zijn (< € 50.000) worden niet opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen maar worden, indien van toepassing, ondergebracht bij de programmateksten.